

Освітнянське джерело

Офіційне видання міського методичного кабінету
Департаменту освіти Вінницької міської ради

№8 вересень 2015 року

Вітаємо

З Днем працівника освіти!

*Бажаємо здоров'я, добра, довголіття,
Хай висвітлює щастя на ціле століття!
Хай скрізь буде лад - на роботі, в сім'ї,
І радість на серці, і хліб на столі.*

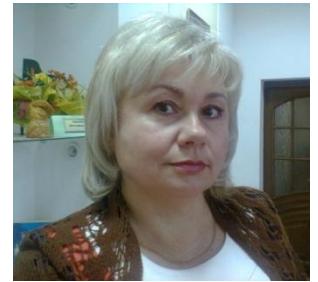
В номері:

С.І. Вдовиченко «Особливості атестації керівних кадрів закладів освіти різних форм власності відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників»	2
К.В. Нарольська «Скарбниця мудрості, що відкрита для всіх...»	5
Т.Г. Гілевич «Національно-патріотичне виховання на уроках англійської мови». З досвіду роботи	3
В.О. Паянок «Словесно-логічний метод навчання як основа в процесі розвитку біологічних понять» З досвіду роботи	12
О. Долганова, Т. Щеголева «Успішне входження у професію – запорука продуктивної діяльності молодого спеціаліста» Дошкілля	14

Особливості атестації керівних кадрів закладів освіти різних форм власності відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників

Софія Іванівна Вдовиченко,

методист з навчальних дисциплін міського методичного кабінету Департаменту освіти Вінницької міської ради, секретар атестаційної комісії Департаменту освіти Вінницької міської ради

Два роки діє наказ МОН України від 08.08.2013 №1135 «Про затвердження Змін до Типового положення про атестацію педагогічних працівників», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 16 серпня 2013 року за №1417/23949. Наказ набрав чинності 30 вересня 2013 року. Зміни до Положення, затверджені цим наказом, крім іншого, передбачають обов'язкову атестацію керівних кадрів закладів освіти різних форм власності.

Метою атестації директорів освітянських закладів та їх заступників є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності, зростання професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення їх престижу й авторитету, забезпечення ефективності навчально-виховного процесу.

Типове положення визначає порядок атестації керівників та їх заступників. Атестація керівних кадрів, як і педагогічних працівників в цілому, може бути черговою або позачерговою. Чергова атестація здійснюється один раз на п'ять років. Умовою чергової атестації є обов'язкове проходження не рідше одного разу на п'ять років підвищення кваліфікації на засадах вільного вибору форм навчання, програм і навчальних закладів.

Позачергова атестація керівних кадрів проводиться за поданням керівника відповідного органу управління освітою при неналежному виконанні посадових обов'язків.

Керівні кадри закладів освіти м. Вінниці атестуються атестаційною комісією II рівня (атестаційна комісія Департаменту освіти Вінницької міської ради). Атестаційна комісія II рівня має право атестувати на відповідність займаній посаді керівних кадрів навчальних та інших закладів та осіб, які призначаються на посади керівників загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів.

Списки керівних кадрів навчальних та інших закладів, які атестуються в 2015-2016 навчальному році, складені відповідно до перспективного плану атестації (наказ «Про атестацію керівних кадрів та педагогічних працівників закладів і установ освіти м. Вінниці в 2015-2016 навчальному році» від 02.09.2015 № 467).

У процесі вивчення професійної діяльності керівних кадрів навчальних та інших закладів атестаційна комісія з'ясовує:

- виконання програми розвитку навчального закладу та результати інноваційної діяльності;

- стан організації навчальної та виховної роботи, додержання вимог державних освітніх стандартів;
- результати державної атестації навчального закладу;
- результати перевірок, проведених Державною інспекцією навчальних закладів, місцевими органами управління освітою та іншими органами державного нагляду (контролю);
- додержання вимог щодо забезпечення безпечних та нешкідливих умов навчання учнів;
- підсумки моніторингу роботи з педагогічним колективом та іншими працівниками навчального закладу;
- ефективність взаємодії з громадськими організаціями та органами шкільного самоврядування;
- додержання педагогічної етики, моралі;
- звіти керівника про свою роботу на загальних зборах (конференціях) колективу навчального закладу;
- аналіз розгляду звернень громадян.

У строк до 1 березня Департамент освіти подає до атестаційної комісії характеристику на керівника навчального чи іншого закладу. Характеристика на завідувача міського методичного кабінету подається до атестаційної комісії за погодженням із ВАНУ.

Характеристика повинна містити:

- оцінку виконання педагогічним працівником посадових обов'язків;
- відомості про його професійну підготовку, творчі та організаторські здібності, ініціативність, компетентність, організованість, морально-психологічні якості;
- дані про участь у роботі методичних об'єднань;
- інформацію про виконання рекомендацій, наданих попередньою атестаційною комісією, тощо.

Характеристика керівних кадрів додатково має містити такі відомості:

- про ставлення до підлеглих;
- здатність організувати педагогічний колектив для досягнення певних завдань;
- вміння приймати відповідальні рішення.

Педагогічний працівник не пізніше як за десять днів до проведення атестації ознайомлюється з характеристикою під підпис.

Під час атестації керівних кадрів навчальних та інших закладів атестаційна комісія з'ясовує якість виконання ними посадових обов'язків. За результатами атестації керівних кадрів навчальних та інших закладів, а також осіб, які

претендують на зайняття посади керівників загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, атестаційна комісія II рівня ухвалює такі рішення:

- керівник (заступник керівника) відповідає займаній посаді;
- керівник (заступник керівника) відповідає займаній посаді за умови виконання ним заходів, визначених атестаційною комісією;
- керівник (заступник керівника) не відповідає займаній посаді;
- рекомендувати для призначення на посаду керівника;
- рекомендувати для зарахування до кадрового резерву.

Пунктом 2 наказу МОН України від 08.08.2013 №1135 «Про затвердження Змін до Типового положення про атестацію педагогічних працівників» встановлено, що до 1 вересня 2017 року має бути забезпечена організація та проведення атестації усіх керівників навчальних закладів, призначених на посади до набрання чинності цим наказом. З огляду на це при плануванні організації атестації керівних кадрів, передусім, ураховано:

- дату призначення на посаду керівника (заступника керівника) навчального закладу;
- строки проведення державної атестації навчального закладу;
- строки проведення атестації керівників навчальних закладів та їхніх заступників з предметів, які вони викладають, тощо.

Атестація керівних кадрів закладів освіти різних форм власності спонукатиме їх до ефективної, раціональної та результативної діяльності. А крім того, надасть Департаменту освіти можливість повно, всебічно та неупереджено вивчити роботу керівних кадрів навчальних закладів.

Важливим моментом є той факт, що призначенню працівників на посади керівників загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів теж має передувати атестація. На особу, яка претендує на зайняття посади керівника загальноосвітнього та позашкільного навчального закладу, директор Департаменту освіти направляє до атестаційної комісії подання про атестацію цього працівника з метою призначення на посаду. При атестації особи, яка претендує на зайняття посади керівника загальноосвітнього та позашкільного навчального закладу, атестаційною комісією враховуються рівень її професійної освіти, стаж роботи на педагогічних, науково-педагогічних та керівних посадах у сфері освіти, володіння інформаційно-комунікаційними технологіями, професійні знання та навички, набуті до призначення на посаду.

Методичні рекомендації щодо атестації керівних кадрів закладів освіти різних форм власності укладені на основі Типового положення про атестацію педагогічних працівників (із змінами та доповненнями, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту № 1473 від 20.12.2011, наказом МОН № 1135 від 08.08.2013)

Скарбниця мудрості, що відкрита для всіх...

Катерина Володимирівна Нарольська,
методист з бібліотечних фондів міського методичного кабінету
Департаменту освіти Вінницької міської ради

Осінь багата не лише різнокольоровими барвами свого листя, але й щедра на свята для великої освітянської родини: День знань, Всеукраїнський День дошкілля, День працівника освіти... А остання вереснева днина – особлива дата для бібліотекарів. Адже 30 вересня, у день Віри, Надії, Любові та Софії, бібліотечні працівники України відзначають своє професійне свято.

Ми, шкільні бібліотекарі міста, пишаємося тим, що маємо це свято як вияв поваги до нашої праці, престиж якої, на жаль, останнім часом впав. Шкода, адже професія бібліотекаря чудова! Вона дає змогу спілкуватися з людьми та допомагати їм. Працівник бібліотеки першим дізнається про новини у світі інформації, він виконує почесну місію – несе людям радість спілкування з книгою. Історії бібліотек понад 5000 років – а це багато про що свідчить. «Скарбниці усіх багатств людського духу», «стовпи цивілізації», «храми душі», «притулок мудрості», «аптека для душі» – це про бібліотеки... Можливо, трохи пафосно, але, погодьтеся, по суті вірно. І сьогодні бібліотека – то й відкритий кожному безмежний інформаційний світ; і храм духовності, до якого завжди можна прийти не тільки в пошуках істини, а й за розрадою, прагненням досягти душевної рівноваги.

Тож 30 вересня – свято не тільки для бібліотекарів, а й для всіх, хто любить книгу і хто присвятив своє життя подвижницькій праці на ниві просвіти.

Кажуть, покажіть нам свої бібліотеки, і ми скажемо, що являє собою ваша держава, оскільки бібліотека – це точка опори, на якій будується простір культурного суспільства. У кожній країні в різні періоди бібліотеки виконували важливу духовну місію – бути дзеркалом і пам'яттю народу, держави. Історія бібліотек невіддільна від історії держави. Тож, пропонуємо вашій увазі декілька цікавих фактів з бібліотечної історії, яка віддзеркалює історію людства.

1. Перші відомості про бібліотеки відносять до часу існування Шумерської держави (3000 р. до н.е.). Книги - таблички зберігалися тоді у глиняних глечиках. На кожній полиці була глиняна «етикетка» завбільшки з мізинець з назвою галузі знання. Збереженню фондів допомагало грізне застереження: «Того, хто посміє забрати ці таблиці, нехай покарає своїм гнівом Ашур і Белит, а ім'я його і його спадкоємців назавжди буде віддано забуттю в цій країні».

2. В Арабському Халіфаті бібліотеки називалися «будинками мудрості». Перш ніж увійти до бібліотеки, читач здійснював обмивання біля джерела, що розташовувалося при вході. Підлога бібліотеки покривалася килимами, на яких і сиділи читачі.

3. У 43 р. до н.е. Марк Антоній подарував Пергамську бібліотеку єгипетській цариці Клеопатрі. Це був воістину царський подарунок!

4. Одна з найзнаменитіших античних бібліотек – Александрійська – заснована на початку III ст. до нашої ери. В елліністичному світі вона була центром освіти і науки. В її фондах знаходилося близько 750 тис. згортоків. Понад півтори тисячі років тому вона була зруйнована, існує безліч версій відносно того, як же це сталося. Найпопулярніша з них свідчить про те, що бібліотека була спалена під час захоплення Александрії турками-османами. На початку XXI століття унікальне книгосховище, що стало легендою, було відновлено зусиллями кількох країн. Зараз це головна бібліотека Єгипту, культурний центр, розташований на березі Середземного моря у місті Александрія. Бібліотека одночасно є й меморіалом Александрійської бібліотеки, загубленої в давнину, і сучасним центром науки і освіти.

5. У Древньому Римі існували дуже незвичні «бібліотеки» – будь-хто міг почитати книгу в... лазні. Там була спеціальна кімната, де книги не піддавалися впливу води і пари. Оскільки лазні в Древньому Римі будувалися всюди, певно, і з «бібліотеками» не було проблем.

6. У громадських бібліотеках середньовічної Європи книги приковували до полиць ланцюгами. Такі ланцюги були досить довгі для того, щоб зняти книгу з полиці і прочитати, але не давали винести книгу за межі бібліотеки. Ця практика була поширена аж до XVIII століття, що було обумовлено великою цінністю кожного примірника книги.

7. Найзагадковіша бібліотека в історії – легендарна бібліотека Івана Грозного. Це колекція книг і документів, останнім власником якої ймовірно був Іван IV. За однією з версій бібліотека була ним захована. Пошуки ведуться вже кілька століть, однак вона досі не знайдена. Є припущення, що бібліотека замурована в підземеллях Кремля.

8. Перша у світі публічна бібліотека – загальнодоступна установа, що утримується за рахунок податків, – була відкрита в американському Бостоні в 1854 році. У заяві мерії міста було сказано: "Майбутнє демократії залежить від освіченості громадян. Освіченість громадян залежить від розвитку публічних бібліотек. Кожен громадянин має право на приналежні суспільству джерела інформації". Це була так звана американська мрія в її оригінальній версії: кожен може домогтися успіху, якщо буде мати необхідні знання.

9. Однією з найбільших бібліотек за всю історію людства є Бібліотека Конгресу США у Вашингтоні. Бібліотека налічує більше 75 млн. найменувань, включаючи книги, фотографії, записи, музичні композиції. Бібліотека відкрилася у 1800р. із загальною вартістю книг у 5 тис. доларів. Для перевезення комп'ютерного парку бібліотеки знадобилось би 75 вантажівок. На побіжний перегляд кожного з примірників зберігання бібліотеки довелось би затратити 137 років життя без сну та відпочинку. На 838 кілометрах полиць нараховується понад 151,8 мільйона екземплярів. Саме тут є найменша в світі книжка, сторінки якої гортаються голкою. Окрім того, зберігаються більш ніж 5500 інкунабул (рідкісні видання до 1501 року).

Також в установі чимало рукописів, періодичних видань, карт, звукозаписів і мікрофільмів. У бібліотеці працюють аж 18 читальних залів. Розміщена вона в трьох будівлях на Капітолійському пагорбі, поєднаних між собою підземними переходами.

10. Найбільшою електронною бібліотекою на сьогоднішній день є Всесвітня цифрова бібліотека. Її урочисте відкриття відбулося 21 квітня 2009 р. Засновником цього глобального проекту стала Бібліотека Конгресу США. Учасниками міжнародного проекту є національні книгосховища й архіви різних країн. Завдяки цій унікальній бібліотеці мільйони людей можуть отримати безкоштовний доступ до скарбів культури та архівів різних країн світу 7 мовами, у тому числі й українською.

11. «Космічна» бібліотека на борту орбітального комплексу «Мир» налічує більше ста книг – від робіт К.Е. Ціолковського до романів І. Ільфа та Є. Петрова.

12. Скільки у світі бібліотек? Нині, за даними Міжнародної Федерації Бібліотечних Асоціацій та Установ, у світі налічується більше 569,6 тис. бібліотек. Найбільші «бібліотечні» континенти – Європа (більше 440 тис. бібліотек) і Північна Америка (більше 125 тис.). Найменше бібліотек в Африці – всього 1,2 тис. бібліотечних відділень. У бібліотеках світу працюють близько 807 тис. чоловік, на їхнє утримання витрачається приблизно 8,7 трлн \$ на рік.

13. У бібліотеках світу зберігається понад 20 млрд. книг, 1,5 млрд. мікрофільмів і більше 10 млрд. одиниць періодики. Найбагатшими зібраннями володіють бібліотеки Європи (більше 16 млрд. одиниць зберігання), Північної Америки (12 млрд.) й Азії (1,5 млрд.). До речі, Північна Америка посідає перше місце у світі за кількістю бібліотечних книг, а Європа - за розмірами газетно-журнальних зібрань. Абонентами бібліотек є приблизно 2,5 млрд. чоловік (за оцінками Бюро Перепису Населення США нині населення Земної кулі перевищує 6,5 млрд.). За цим показником беззаперечним лідером є Європа – 1,8 млрд. чол. На другому місці – Азія (215 млн.), на третьому – Північна Америка (77 млн.).

14. За даними Інституту Статистики ЮНЕСКО, до числа країн з найбільшою кількістю бібліотечних книг на душу населення відносяться: Грузія – 16 335 книги на 1000 жителів, Монако (9781), Ліхтенштейн (4968). Білорусь – на 19-му місці (667 - на 1 тис. жителів), Молдова - на 21-му (598), Україна, на жаль, – на 55-му (88). У середньому на 1 тис. жителів Землі припадає 832 бібліотечні книги.

Тож, потреба в книгах, читанні та інформації була і буде завжди. Як вірно сказав академік Дмитро Лихачов: «Якщо, не дай Бог, через війну або якийсь страшний катаклізм загинуть музеї, театри, університети, але бібліотеки яким-то чином залишаться, – культура буде відновлена». Тож, ходіть до бібліотек, шануйте нелегку працю бібліотекарів і нехай ваші серця, дорогі освітяни, завжди будуть сповнені високими почуттями Віри, Надії, Любові.

Національно-патріотичне виховання на уроках англійської мови**Тетяна Георгіївна Гілевич,***вчитель англійської мови закладу**«Загальноосвітня школа І-ІІІ ст. №8 Вінницької міської ради»*

На сучасному етапі становлення української державності побудова нового громадянського суспільства та його інтеграція в європейське і світове співтовариство є пріоритетним завданням України. Становлення українського народу як єдиної політичної нації має стати об'єднуючою ідеєю формування сучасної багатонаціональної полікультурної держави, в якій тісно переплетені культури багатьох народів, їх мови, традиції та звичаї.

Життєві реалії акцентують увагу на принципах рівноправного співіснування різних форм культурного життя України, на загальнолюдських цінностях, що виховують у суспільстві толерантність, повагу до інших поглядів, культур, реалій, уміння спілкуватися й адаптуватися в полікультурному середовищі. Саме тому сьогодні набувають особливої гостроти та надзвичайної важливості питання надання широких можливостей представникам усіх етносів для пізнання своєї історії, традицій, мови, культури. І через пізнання історико-культурної спадщини здатність пізнати глибинність взаємозв'язків з українською нацією, її державою, переконатися, що саме українська незалежна, суверенна держава охороняє національні права її громадян.

Сучасна освіта потребує зростання ролі учителя іноземної мови, як посередника між культурами різних народів, його активній участі у формуванні культури міжнародного спілкування та розвитку національної самосвідомості, у відродженні принципів патріотичного виховання.

Патріотизм на даний час є нагальною потребою і держави, якій необхідно, щоб усі діти стали національно свідомими громадянами-патріотами, здатними забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі; і особистості, яка своєю діяльністю, любов'ю до Батьківщини прагне досягти взаємності з метою створення умов для вільного саморозвитку і збереження індивідуальності; і суспільства, яке зацікавлене в розвитку особистості та становленні її патріотичної свідомості.

Сьогодні ми, як ніколи відчули необхідність виховувати патріотів; виховувати у молодого покоління почуття поваги до рідної землі, її історії; високу патріотичну свідомість, національну гідність, готовність до виконання громадянського і конституційного обов'язку щодо захисту національних інтересів України, забезпечення взаємозв'язку навчання, розвитку і психологічної підготовки до захисту Вітчизни. Проблеми патріотичного виховання громадян є надзвичайно актуальними на сучасному етапі розвитку нашої держави. У контексті подальшої розбудови суспільства виникає потреба у формуванні активної, творчої особистості людини - патріота, від діяльності якого у майбутньому значною мірою залежатиме духовний розвиток та добробут української держави.

Державний освітній стандарт з іноземної мови підтверджує той факт, що останнім часом починає складатись національна концепція виховання в нових суспільно – політичних і економічних умовах. Це виховання людини культури, якій притаманні загальнолюдські цінності, багатство культурної спадщини минулого

народу і народів інших країн, людини, яка прагне до взаєморозуміння з іншими, здатної і готової здійснювати міжособистісне і міжкультурне спілкування, зокрема в процесі вивчення іноземних мов.

Особливістю вивчення англійської мови має стати велика увага вихованню патріотизму, критеріями якого є любов, вірність і служіння Батьківщині, турбота про забезпечення цілісності і суверенітету України, піклування про її постійний розвиток на шляху демократичного національного відродження, сприяння гармонізації державних, суспільних та особистісних інтересів у повсякденному житті, виховання особистості з високим почуттям патріотизму.

Комунікативна спрямованість англійської мови надає вчителю широкі можливості у вихованні громадянської позиції, патріотизму, високих моральних якостей особистості. Патріотизм зароджується разом з формуванням родинних почуттів до своєї сім'ї, матері, батька, бабусі, дідуся, родичів. Провідною темою є, безумовно, тема «Сім'я», упродовж якої учні розповідають про своїх найближчих людей і родинне коло. Під час вивчення матеріалу з теми «Свята і традиції» школярів слід ознайомити з культурою країни, мова якої вивчається. Знання, які учні отримують на уроках, мають подаватись через знання, сформовані в процесі оволодіння рідною культурою. Тому, знайомлячись з святковими традиціями Британії, необхідно обговорити сімейні традиції, традиції святкування у власній родині та Україні. Вивчаючи тему «Місце, де ми живемо» слід звернути увагу на особливості українського колориту. Ці теми прищеплюють любов до своєї малої батьківщини – міста, села, місцевих традицій. Відбувається її навичок та вмінь школярів розповідати про своїх друзів, рідне місто, село, країну, національні свята, столицю своєї Батьківщини, надавати інформацію про основні пам'ятки культури, особливості вітчизняної шкільної освіти тощо. Учні вивчають матеріал про Україну та її історичні і пам'ятні місця, описують фотографії мальовничих куточків нашої Батьківщини, вивчають державні символи засобами іноземної мови. Починається це вже в першому класі, коли учні вивчають кольори, у 5 класі розроблено тексти й тренувальні вправи, спрямовані на вивчення символіки України, її території та звичаїв українців. У 7 класі учні працюють над текстами, що поширюють знання з історії виникнення столиці України міста Києва та його визначних місць. Вчитель викладає матеріал через демонстрацію архітектурних пам'яток, які є найкращим свідченням високої обдарованості наших предків, зображення Києво –Печерської лаври, Софії Київської, Золотих воріт, пам'ятників засновникам Києва, княгині Ользі, Ярославові Мудрому. У 8 класі учні знайомляться з природничим комплексом нашої країни. Вчитель робить акцент на красі українських пейзажів і споконвічного прагнення наших пращурів жити в гармонії з рідною природою. Природою регіону, в якому ви живете.

Вивчення краєзнавчого матеріалу на уроках англійської мови сприяє формуванню національної свідомості та самосвідомості дитини. Формування національної свідомості та самосвідомості передбачає виховання любові до рідної землі, до свого народу, готовності до праці в ім'я України, освоєння національних цінностей (мови, території, культури), відчуття своєї причетності до розбудови національної державності, формуванню почуття гідності і гордості за свою Батьківщину. Краєзнавчий матеріал наближує іншомовну комунікацію до особистого досвіду учнів, дозволяє їм оперувати тими фактами з реального життя,

які їм трапляються повсякденно.

Ми живемо на Вінниччині, яка багата на традиції. І необхідно, щоб учні знали історію рідного краю, вулиць, що носять імена героїв, які воювали на фронтах світових війн. Учні можуть брати участь у створенні проектів про походження назви нашого міста, досліджувати історію міста, готувати матеріал про цікаві соціально – економічні дані міста, досліджувати історію будівництва. Вінниця – туристичне місто. Багато туристів відвідують наше місто. Учні можуть виготовляти туристичні рекламні брошури, які можуть містити інформацію про визначні місця, музеї.

Залучення до навчально – виховного процесу матеріалів культури значно підвищує мотивацію навчання, що дуже важливо, оскільки навчання без мотивації є неефективним. Матеріали культури сприяють пізнавальній мотивації, тобто школярі не тільки оволодівають програмним матеріалом, але й знайомляться з невідомими фактами культури, що, безперечно стимулює їх інтерес. Тому процес навчання з урахуванням інтересів школярів стає особливо ефективним. (7 клас тема « Кіно. Театр», 8 клас тема «Музика», 10 клас тема «Мистецтво») Під час вивчення цих тем вчитель має приділяти велику увагу мистецькому контексту (живопис, архітектура, музика) й міжпредметним зв'язкам (українська література, зарубіжна література, історія України, всесвітня історія) з метою реалізації завдань національно – патріотичного виховання на уроках в старших класах. Протягом навчального року можна включати в уроки фрагменти з історії України. Основу таких занять становлять знання учнів отримані під час вивчення шкільних предметів гуманітарного й природничого циклу. Можуть бути розглянуті теми «Земля і люди», «Природа», «Клімат», «Населення».

Як наслідок, логічно зробити висновок про те, що іноземна мова несе із собою іншомовну культуру, і вивчення мови є вивченням іншомовної культури, під якою розуміємо всі ті матеріальні й духовні цінності, що створені та продовжують будуватись суспільством, і що може бути передане учню в навчальному і виховному аспектах при оволодінні іноземною мовою.

Школа повинна бути установою, що формує в учнів любов до Батьківщини, до «малої» Батьківщини, інтересу до історії України, рідного слова, мови, літератури і культури, що зароджує в молодому поколінні почуття державності, закладає паростки гордості за Батьківщину, за вчинки предків, готує громадян і патріотів.

Викладання англійської мови в сучасній школі дає вчителю широкі можливості щодо виховання громадянськості і патріотизму. Необхідно створити атмосферу, підібрати матеріал, що давав би знання про історію, традиції, людей, учити дітей порівнювати та робити висновки. Виховання патріотизму – це виховання почуття добра й поваги один до одного, позитивного ставлення до народу, який говорить іноземною мовою, його культури, зберігаючи повагу до свого народу, любові до Батьківщини й рідної мови та віри в майбутнє своєї країни.

Як приклад можна розглянути текст для аудіювання.

ZAPORIZHIAN SICH.

I'm going to tell you about some pages of history of Zaporizhia and Zaporizhian Cossacks, and also about Khortytsia Island on the Dnieper. Khortytsia island is the same Khortytsia glorified by Cossacks, sung in prose by Gogol and in verse by Shevchenko.

The word “Cossack” was of Turkish origin and it was known in the Dnieper areas long before the 15-th century. The chronicles of the Crimean town of Sudak of 1308 informs that Cossacks defeated Amalcha, the son of Sarmak. “Cossack” in Turkish language has several meanings. Polovtsy called Cossacks people serving as guards. In wide sense the word “Cossack” meant a free, independent and armed person. Most of Zaporizhian Cossacks originated from the Ukrainian peasants and craftsmen.

Thanks to Cossacks, Ukrainian people could survive spiritually, develop into a great Slav nation, one of the largest in Europe. In two a half centuries Ukrainian people created the national military forces of Cossacks united in a special knighthood – Zaporizhian Sich. They not only saved their Motherland in such a way, but also defended the European civilization from Turkish and Tatar invasion.

We know from Catherine`s II edict to the general Tekeliy that Cossacks were ordered to hand over their arms and settle in the villages where their families lived or in Zaporizhia in place of their military settlements. So after that reform unpopular among the Cossacks, the settling of Zaporizhian land with civil people started at the end of the 18-th century. There were also some German settlements.

The history of Zaporizhzhia for a long time had been a center of dramatic events and fates of the Ukrainian and other European people.

1. Before you listen, revise the verbs matching them and their definitions.

1) To defeat	a) to become bigger or more complete
2) To originate	b) to go to live in a new place and stay there
3) To survive	c) to join together
4) To develop	d) to win a fight or game against a person
5) To create	e) to continue to live after a difficult time
6) To unite	f) to make something new
7) To hand over	g) to give something to somebody
2. Answer the questions.

Do you know where the heart of Zaporizhian Sich was situated?

Do you know what the word “Cossack” means and where it came from?

What role did Zaporizhian Cossacks play in the history of Ukraine?
3. Listen to the text and read the following statements. Put “+” next to the correct sentences, and “-“ next to the false ones.
  - 1) The word “Cossack” was of Turkish origin.
  - 2) In general, the word “Cossack” meant free, independent and armed people.
  - 3) Most of Cossacks originated from Turkish and German settlers/
  - 4) About five hundred years ago according to Catherine`s II edict Cossacks were ordered to settle in the villages with their families and to hand over their arms.
  - 5) This reform was popular among Cossacks.
  - 6) The national military forces of Cossacks united in Zaporizhian Sich not only saved their Motherland, but also defended European civilization.

Словесно-логічний метод навчання як основа в процесі розвитку біологічних понять.

Валентина Олександрівна Паянок,

вчитель біології, спеціаліст I категорії закладу «Загальноосвітня школа I-III ступенів №12 Вінницької міської ради»

Знати поняття і вміти оперувати ними - це неоднакові процеси. Для того, щоб школярі могли вільно володіти поняттями, їх необхідно навчити логічно мислити. Ще К.Д. Ушинський стверджував, що вже в початковій школі необхідно привчати учнів до логічного мислення, залучаючи їх до процесів зіставлення, судження, умовиводу, виведення законів. Дане завдання можна розв'язати за допомогою словесно – логічного методу який дозволить учням легко і логічно мислити, навчатися з інтересом без особливих зусиль. Словесно-логічний метод ґрунтується на навчальному процесі, для якого характерні три взаємозалежні способи навчання: словесно-догматичний, словесно-наочний, словесно-логічний. Щодо останнього у нього є переваги.

Як же навчитись засвоювати поняття?

Щоб проникнути в таємниці природи необхідне почуттєве пізнання, переробка інформації її узагальнення і систематизація. Якщо основне завдання пізнання – збір інформації (абстрактне мислення), а пам'ять – точне збереження, то мислення – це переробка отриманого.

Мислення – це процес узагальненого і опосередкованого відображення. Результатом мислення – вираженням в словах думки – є судження і поняття. Для переконання нерозривності мислення і логіки достатньо спостерігати за роботою власної думки при вирішенні завдань.

Кожне поняття має зміст і обсяг, аналізуючи які учні можуть з'ясувати в чому його причина, що вивчається, яке його походження, чому воно таке. Вивчається зв'язок між поняттям і його символом. Це дає змогу структурувати матеріал, визначити спільні і відмінні риси. Учні ставлять запитання, що починаються словами: де, коли, як, навіщо. Це допомагає дітям конструювати нові знання. Уміння розуміти і відтворювати нові поняття є не що інше, як вміння упорядкувати свої думки – знаходити взаємозв'язки і міжпредметні зв'язки. Метод словесно-логічного мислення привчає до системного наукового мислення, знайомитись з технологією дослідницької діяльності.

Курс біології особливо багатий теоретичними поняттями, дуже важкий для розуміння і тим більше є важким для запам'ятовування і збереження в пам'яті. Наприклад, під час вивчення такого наукового поняття як «Обмін речовин» на першому етапі уроку розкривається структура поняття та слід з'ясується його розвиток, встановлюються міжпредметні зв'язки. У понятті визначається його зміст і об'єм, між якими встановлюються прямий та зворотні зв'язки. На даному етапі ставляться питання – поняття: що таке обмін речовин? Тобто, зміст поняття обмін речовин – це сукупність хімічних реакцій у клітині, що забезпечують її нормальне функціонування. На другому етапі засвоєння знань необхідно виявити рух понять, зв'язок між ними. Цього можна досягти за допомогою понять – суджень, встановити попередньо

взаємозв'язки між змістом і об'ємом поняття. Запитання допоможуть всебічно осмислити вивчений матеріал .

Приклад питань – суджень:

- Чим характеризується обмін речовин?
- За яких умов відбувається обмін речовин?
- Що забезпечує обмін речовин в організмі?

Спостереження за такою організацією роботи учнів на уроці дозволяють зробити висновок про її високу активність, рівень зацікавленості та самостійності школярів при виконанні завдань. В основі такої роботи покладено формування провідних понять у кожній темі досліджуваного курсу. Виявлення і оцінювання з усієї теми, а не окремих її частин, стимулює до активної праці на попередніх уроках.

Можна сказати, що в основі оцінювання враховується зміст і обсяг поняття.

При вивченні понять має бути психологічний комфорт для того, щоб учні добували знання думаючи, треба використовувати наукову, науково-популярну літературу, брошури, статті ознайомлення з якими викликало б хвилю інтересу до багатьох складних питань. Вчитель має бути керівником розумової праці кожного учня. Щоб кожен, вслухаючись у пояснення, ішов своїм шляхом, видобуваючи із комори свідомості те, що там зберігається. Лише за таких умов можна отримати результат – зворотній зв'язок, оцінка зусиль, створення ситуації успіху.

Саме словесно-логічний метод створює можливості щодо глибокого і міцного засвоєння знань учнями, дозволяючи їм проникнути в суть речей і явищ; вчить логічно мислити, змушує школярів працювати з повним навантаженням, звільняє від механічного заучування та страху помилитися. Оволодіння системою понять і термінів по предмету – застава успішного протікання навчального процесу навчання учнів у будь-якій дисципліні і, звичайно, біології.

Отже, сучасні умови вимагають кардинальних змін у підходах до роботи вчителя, який повинен не давати готові знання, а вміти організувати здобування учнями навчальної інформації.

Використана література:

1. Богданова О.К. Інноваційні підходи до викладання до викладання біології. – Харків: Видавнича група «Основа», 2003.
2. Богданова О.К. Сучасні форми і методи викладання біології в школі. – Харків: Видавнича група «Основа», 2003. Богданова Т.Я. Довідник по біології. Київ: Наукова думка, 1989.
3. Іонцева А.Ю. біологія в таблицях та схемах. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2014.
4. Коломинский Я.Л. «Людина: психологія». – Просвещение, 1996.

Успішне входження у професію – запорука продуктивної діяльності молодого спеціаліста

Ольга Долганова,

вихователь-методист дошкільного навчального закладу № 38

Тетяна Щеголева,

практичний психолог дошкільного навчального закладу № 38

На початку трудової діяльності молодий педагог дитячого садка відчуває себе сповненим сил. Але особливістю праці педагога-початківця є те, що він із першого дня роботи має самі обов'язки та несе самувідповідальність, що і вихователі з багаторічним стажем. Батьки, адміністрація та колеги по роботі очікують від молодого педагога бездоганного професіоналізму. Як допомогти йому успішно «увійти» у професію та налагодити продуктивну співпрацю з колегами?

До педагогічної діяльності нашого дошкільного навчального закладу щороку долучаються один-два молодих спеціалісти, які певним чином «омолоджують» колектив, вносять новий, свіжий подих у його педагогічне життя.

Від того, як швидко новий вихователь «увіллється» у колектив дитячого садка, чи вдасться йому налагодити взаємини, знайти цікаві способи співпраці з дітьми, залежатиме успіх його подальшої педагогічної діяльності. Адже на початковому етапі роботи педагог часто опиняється у складних ситуаціях. **І якщо вчасно йому не допомогти, не підтримати**, не спрямувати у правильне русло, а просто «відпустити у вільне плавання», то після перших тижнів емоційного піднесення та ейфорії у педагога-початківця неминуче виникатимуть конфлікти — як із колегами, так і з самим собою. А іноді навіть можуть з'являтися сумніви у власній професійній та особистісній спроможності.

Ті вихователі, які в перший рік своєї роботи не отримують підтримки від колег і адміністрації, відчувають себе кинутими напризволяще, від зіткнення з реальністю переживають шок. Молодий вихователь боїться власної неспроможності у взаємодії з вихованцями, їхніми батьками, побоюється критики адміністрації та досвідчених колег, постійно хвилюється, що що-небудь не встигне, забуде, пропустить. Такий вихователь не здатний ні на творчість, ні на пошук інновацій. Ми переконані: щоб цього не сталося, молодим вихователям потрібно цілеспрямовано допомагати.

Саме тому одним із першочергових завдань керівника, методичної та психологічної служби нашого дошкільного закладу є не просто залучення молодих спеціалістів до роботи, а «втримання» їх на педагогічній ниві. Тож вихователь-методист та практичний психолог мають допомогти молодим спеціалістам адаптуватися в новому колективі, **зробити так, щоб вони не розчарувалися** в обраному життєвому шляху.

Основні цілі методичного й психологічного супроводу педагогів-початківців

У нашому дошкільному закладі, як і в будь-якому іншому, немає двох однаково теоретично та методично підготовлених вихователів, навіть серед тих, хто працює тут вже багато років. У нас працюють і майстри педагогічної праці, і молоді,

недосвідчені педагоги, тож намагаємося забезпечувати **імпрізнорівневу, диференційовану методичну допомогу**.

Зокрема, педагогові-початківцю — недавньому випускникові вишу — майстерно організований методичний та психологічний супровід допомагає швидко:

- *адаптуватися* до роботи в дитячому садку;
- *позбутися* відчуття невпевненості у власних силах;
- *налагодити* успішну комунікацію з усіма учасниками педагогічного процесу;
- *сформувати* мотивацію до подальшої самоосвіти, розширення знань із психології та педагогіки;
- *«відчутти смак»* професійних досягнень;
- *розкрити* свою індивідуальність і розпочати формування власної траєкторії професійного зростання.

У професійному становленні молодих спеціалістів ми застосовуємо системний підхід, ефективно використовуючи **різні форми підвищення їхньої фахової кваліфікації**, як-от: наставництво, самоосвіта, активна участь у методичних заходах дошкільного закладу.

Методичний проект «Успішний педагог»

З огляду на те що педагоги-початківцю будь-якому разі потребують допомоги досвідченого наставника, у нашому колективі виникла необхідність розробити та реалізувати методичний проект «Успішний педагог».

Метою проекту ми визначили:

- створити в дошкільному закладі умови для професійного зростання молодих спеціалістів;
- сприяти зменшенню проблем адаптації та успішному входженню у професійну діяльність молодих спеціалістів.

Завдання проекту:

- *забезпечувати* якомога легшу адаптацію молодих спеціалістів у колективі, упродовж усього адаптаційного періоду підтримувати педагога емоційно, утверджувати віру вихователя у власні сили;
- *використовувати* ефективні форми підвищення професійної компетентності і професійної майстерності молодих спеціалістів, забезпечити інформаційний простір для самостійного оволодіння ними професійними знаннями;
- *спільно спланувати* роботу молодих спеціалістів із наставником;
- *залучити молодих спеціалістів* до оновлення стратегії діяльності дошкільного закладу, об'єднати їх навколо його традицій.

Реалізація проекту триває упродовж першого року професійної діяльності молодого спеціаліста й передбачає **три етапи**:

- *підготовчий* — з вересня до середини жовтня;
- *стимулювальний* — із середини жовтня по травень;
- *рефлексивно-оцінний* — упродовж травня.

Підготовчий етап проекту

Підготовчий етап проекту передбачає знайомство керівництвом дошкільного закладу із педагогами-початківцями і створення їм відповідних умов для успішного початку професійної діяльності.

Завданнями методичної і психологічної служби на початковому етапі входу молодого спеціаліста у професію є:

- провести діагностику професійних та особистісних якостей педагога-початківця;
- дати йому повне навантаження;
- закріпити за ним педагога-наставника;
- забезпечити педагога-початківця науково-методичною літературою, відповідними методичними матеріалами, рекомендаціями з різних розділів програми, за якою працює дошкільний заклад;
- надати йому необхідну методичну допомогу;
- створити позитивний мікроклімат у колективі.

Розглянемо докладніше особливості реалізації деяких із цих завдань фахівцями нашого дошкільного закладу.

Проведення анкетування

Для того щоб найточніше визначити індивідуальні шляхи роботи з кожним молодим спеціалістом, зрозуміти, як вони бачать майбутню професійну діяльність, які цілі перед собою ставлять, якої допомоги потребуватимуть, передусім ми **з'ясуємо їхній рівень професійної підготовки** на момент початку роботи і, що не менш важливо, — визначаємо ключові риси характеру, педагогічні нахили та здібності, ставлення до певних суспільних та педагогічних процесів. Із цією метою вихователь-методист спільно із практичним психологом застосовують низку діагностичних методів, зокрема **проводять анкетування** (див. Додаток 1-3).

Під час анкетування фахівці **звертають увагу на таке:**

- чи мають вихователі педагогічну освіту за спеціальністю «Дошкільне виховання» та кваліфікацією «вихователь дітей дошкільного віку»;
- чи добре теоретично підготовлені, чи володіють навичками роботи із психолого-педагогічною та методичною літературою;
- чи мають практичний досвід роботи з дітьми;
- яких результатів у своїй професійній діяльності хочуть досягти.

Об'єднання в групи

Залежно від результатів анкетування молодих спеціалістів, ми умовно об'єднуємо їх у **три групи:**

- вихователі, які мають слабку теоретичну та практичну підготовку;
- вихователі із ґрунтовною теоретичною підготовкою, але без досвіду практичної роботи;
- вихователі зі слабо розвиненою мотивацією до праці.

Здебільшого до нас приходять випускники педагогічних вишів, які мають непогану фахову підготовку. Однак їм бракує знань і досвіду з методичних та психолого-педагогічних питань, щодо ведення документації, а також їм питань

побудови взаємодії з батьками вихованців. Тож ці завдання є для наставника пріоритетними під час планування взаємодії з початківцями.

Обрання наставника

Безперечно, ми прагнемо того, аби молоді спеціалісти адаптувалися до нових для них умов практичної діяльності в максимально короткий строк. Значно прискорює цей процес майстерне наставництво. Від свого наставника **молодий спеціаліст чекає передусім** дружньої підтримки, вчасної поради у нагальних питаннях, практичної та теоретичної допомоги на робочому місці. Забезпечити такий супровід здатен лиш досвідчений та впевнений педагог. Тож до вибору наставника ми підходимо дуже відповідально.

Налаштовуючи педагогів-наставників на роботу з молодими спеціалістами, просимо їх **не допускати зайвої опіки**, позаяк допомога молодому спеціалісту неминуче тягне за собою оцінювання його педагогічної діяльності.

Як свідчить досвід, молодий вихователь **відчуває потребу усвоєчасній позитивній оцінці** своєї праці. Однак, погодьтеся, нерідко роботу вихователя аналізують, керуючись зовнішніми ознаками. Спокійно в групі — значить, усе в порядку. Утім, що за цим стоїть? Адже головне — не зовнішня дисципліна, а те, чи зумів педагог виховати дітей ввічливими, чи навчив їх із повагою ставитися до людей, які їх оточують, чи вміє він вчасно надати допомогу тим дітям, які її потребують. Тож ми закликаємо наставника звертати особливу увагу саме на ці аспекти педагогічної діяльності молодого спеціаліста.

Ведення індивідуальних планів

На початковому етапі роботи з молодими спеціалістами наставники складають індивідуальні плани професійного становлення кожного з них. Індивідуальний план **містить такі розділи:**

- педагогічна самоосвіта та самовиховання;
- участь у «Школі молодого вихователя»;
- участь у роботі методичного об'єднання;
- участь у житті дошкільного закладу.

Індивідуальний план допомагає конкретизувати завдання й цілі, яких наставник пропонує досягти молодому спеціалісту. А відтак завдяки плану ми маємо змогу простежити динаміку професійного розвитку педагога впродовж першого року роботи.

Стимулювальний етап проекту

Під час стимулювального етапу проекту ми приділяємо увагу зміцненню активної соціально-професійної позиції кожного молодого спеціаліста за допомогою розвитку його творчої самостійності.

Зокрема, на цьому етапі **особливого значення надаємо** налагодженню творчих контактів педагога-початківця з педагогом-наставником, а також залученню його до вивчення досвіду кращих педагогів. Однак спочатку наставник ознайомлює молодого спеціаліста із досвідом роботи інших педагогів-початківців, і лише потім — із досвідом професіоналів.

На цьому етапі значно **посилюємо контроль за діяльністю педагогів-початківців**. Так, аналізування помилкових дій кожного педагога-початківця проводять керівник дошкільного закладу, вихователь-методист і педагог-наставник. Зазвичай це дає змогу пробудити у молодого спеціаліста критичне ставлення до себе, особливо тоді, коли він не помічає своїх помилок або взагалі неправильно оцінює ситуацію.

Разом з тим, помічаючи все нові й нові педагогічні успіхи початківця, ми обов'язково відзначаємо їх уголос. Адже похвала поліпшує настрій, надихає на нові звершення, стимулює, вселяє впевненість і, найголовніше, — підвищує інтерес до справи.

Завдяки вмілому керуванню діяльністю молодого спеціаліста з боку адміністрації дошкільного закладу та наставника, він доволі **швидко адаптується**. У нього розвивається потреба в постійному поповненні педагогічних знань, формується гнучкість мислення, вміння моделювати і прогнозувати перебіг освітнього процесу, розкривається творчий потенціал.

Зазвичай наприкінці цього етапу молоді педагоги вже набувають нових вмінь та впевненості. Тож виявляють ініціативу самостійно знаходити відповіді на складні запитання, глибоко й детально аналізувати різні педагогічні ситуації та досягати успіху в роботі з дітьми.

Рефлексивно-оцінний етап проекту

На цьому етапі вже відбувається повне входження молодого спеціаліста у професію, щонадзвичайно важливо як для його особистого професійного життя, так і життя всього дошкільного закладу. На цьому етапі ми не лише фіксуємо рівень підготовки, результативність діяльності педагогічного колективу з професійного виховання молодого спеціаліста, а й намічаємо перспективи подальшого розвитку його професійної майстерності.

Головним підсумком супроводу молодого спеціаліста є **розроблення рекомендацій**, у яких наставники пропонують основні напрями роботи зі зростання його професіоналізму. Рекомендації, адресовані педагогу, ґрунтуються на поданій наставником характеристиці початківця, у якій він відображає рівень теоретично-практичної підготовки педагога, ступінь оволодіння ним різними методиками, тобто всі успіхи, яких їм разом вдалося досягти за рік.

Для **визначення рівня теоретично-практичної підготовки** молодого спеціаліста наприкінці першого року його роботи ми послуговуємося такими **критеріями**:

- уміння здійснювати науково-педагогічне аналізування програм, посібників;
- уміння формулювати педагогічні цілі;
- володіння ефективними методами навчання й виховання дітей дошкільного віку;
- обізнаність у педагогіці, психології, зокрема ґрунтовні знання щодо вікової фізіології та особливостей розвитку дошкільників на різних вікових етапах;
- володіння навчальним матеріалом;
- уміння доцільно застосовувати сучасні педагогічні технології в освітньому процесі.

А ще під час оцінювання діяльності педагога-початківця **враховуємо:**

- ставлення педагога до своїх обов'язків;
- виконання інструкцій;
- виконання індивідуального плану роботи та професійного розвитку;
- внесок у реалізацію завдань дошкільного закладу.

Як свідчить наш досвід, у колективі, де опора на позитивні якості вихователя поєднується з високою вимогливістю до нього, живуть хороші традиції, дух високої відповідальності, товариської взаємодопомоги, творчої ініціативи, — кожен молодий спеціаліст доволі швидко і безболісно входить у педагогічний колектив та досягає хороших професійних результатів.

Додаток 1

Анкета для педагога-початківця «Професійна компетентність»

Прізвище, ім'я, по батькові: _____
 Заклад, де отримав освіту: _____
 Спеціальність за дипломом: _____
 Посада: _____
 Група, у якій працює: _____

Ранжувати в порядку значимості (від 1 до 3)

Педагог має досконало володіти:

Знанням вікових особливостей дошкільників _____

Основами психологічної та педагогічної науки _____

Методиками _____

Відзначити «так» чи «ні»

Я вмію	так	ні
Правильно будувати заняття		
Активізувати пізнавальну діяльність дітей		
Організувати дитячий колектив		
Проводити диференційовану роботу з дітьми різних рівнів розвитку		

Необхідна допомога наставника: _____

Власне бачення освітньої системи (позитив/негатив): _____

Додаток 2

Анкета для педагога-початківця «Барометр педагогічної активності»

1. Чому Ви обрали професію вихователя (підкреслити, дописати):

- а) подобається робота з дітьми;
- б) підходить режим і характер роботи вихователя;
- в) вирішальний вплив мала любов до цієї спеціальності;
- г) під впливом бажання здобувати вищу освіту;
- д) під впливом інших чинників (яких?). _____

2. Чи хотіли б Ви перейти на іншу, непедагогічну роботу (підкреслити):
- а) так;
  - б) ні;
  - в) не знаю.
3. Чи подобається Вам робота в дитячому садку (підкреслити):
- а) так;
  - б) байдуже;
  - в) ні.
4. Що подобається Вам найбільше (підкреслити):
- а) проведення занять;
  - б) режимні моменти;
  - в) робота з батьками;
  - г) робота над темою самоосвіти;
  - д) методична робота;
  - е) громадська діяльність.
5. Чи обрали б Ви знову для вступу, якби можна було повернути час, педагогічний вищий навчальний заклад(підкреслити):
- а) так;
  - б) не знаю;
  - в) ні.
6. Що викликає найбільше труднощів у Вашій роботі (підкреслити):
- а) підготовка до занять;
  - б) організація освітнього процесу;
  - в) спілкування з дітьми, їхніми батьками, колегами, адміністрацією;
  - г) організація свого часу і праці;
  - д) ведення документації;
  - е) аналіз своєї діяльності, внесення відповідних коректив;
  - є) інше (що саме?). _____
7. Як Ви оцінюєте свою підготовку до педагогічної праці (підкреслити):
- а) фахову: цілком задоволений, задоволений, незадоволений;
  - б) із методики викладання: цілком задоволений, задоволений, незадоволений;
  - в) із організації спілкування: цілком задоволений, задоволений, незадоволений;
  - г) із виховної роботи: цілком задоволений, задоволений, незадоволений;
  - д) із самоосвіти: цілком задоволений, задоволений, незадоволений;
  - е) з уміння організувати свою працю: цілком задоволений, задоволений, незадоволений;
  - є) з інших боків (яких?). _____
8. Як Ви ставитеся до обраної професії (підкреслити):
- а) задоволений цілком;
  - б) більше не подобається, ніж подобається;

- в) байдуже;
- г) більше подобається, ніж не подобається;
- д) зовсім не подобається;
- ж) не можу визначитися.

Дата: _____

Прізвище, ім'я, по батькові: _____

Додаток 3

Анкета для педагога-початківця «Оцінювання педагогічної діяльності»

1. Наскільки Ви задоволені своєю роботою?

---

2. Що найбільше Ви цінуєте у професії вихователя?

---

3. Яку допомогу Ви потребуєте і в якій мірі?

---

4. Чи відчували Ви допомогу з боку старших колег? Якщо так, то яку?

---

5. Як Ви оцінюєте свій взаємозв'язок із педагогічним колективом?

---

6. Які завдання Ви ставите перед собою в наступному навчальному році?

---

7. Як Ви оцінюєте різні сторони своєї професійної підготовки?

Дата _____

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Відповідальні за випуск:

Буняк В.В. – директор Департаменту освіти Вінницької міської ради

Москальчук Н. І. – завідувач міським методичним кабінетом

Комп'ютерна верстка:

Балабан Р.А. – методист з навчальних дисциплін міського методичного кабінету